

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 389/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov maloletej

a maloletého zastúpených zákonnou zástupkyňou , a sťažovateľky , zastúpených spoločnosťou ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s. r. o., Vojtecha Spanyola 13, Žilina, IČO 47 245 841, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Adriana Hrdinová, proti postupu Krajského súdu v Žiline v konaniach vedených pod sp. zn. 10 CoP 16/2017 a jeho rozhodnutiu z 20. apríla 2017, pod sp. zn. 10 CoP 18/2017 a jeho rozhodnutiu z 20. apríla 2017, pod sp. zn. 10 CoP 4/2020 a jeho rozhodnutiu z 29. októbra 2020, pod sp. zn. 10 CoP 56/2022 a jeho rozhodnutiu z 23. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. júna 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces a prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 10 CoP 16/2017 a jeho rozhodnutiu z 20. apríla 2017; pod sp. zn. 10 CoP 18/2017 a jeho rozhodnutiu z 20. apríla 2017; pod sp. zn. 10 CoP 4/2020

a jeho rozhodnutiu z 29. októbra 2020; pod sp. zn. 10 CoP 56/2022 a jeho rozhodnutiu z 23. marca 2023 (spolu ďalej len „napadnuté konania“).

Domáhajú sa tiež priznania finančného zadost'učinenia každému v sume 5 000 eur a náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovatelia boli účastníkmi konania o úpravu rodičovských práv a povinností vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 21 P 240/2015. Zákonná zástupkyňa s'ťažovateľov ako maloletých podala na okresnom súde 29. júla 2015 návrh na úpravu rodičovských práv a povinností. Okresný súd rozsudkom z 29. septembra 2016 zveril s'ťažovateľov do osobnej starostlivosti matky, upravil styk otca s maloletými a otcovi určil povinnosť platiť výživné. O odvolaní otca rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 10 CoP 16/2017 z 20. apríla 2017 tak, že potvrdil výrok okresného súdu v časti zverenia maloletých do osobnej starostlivosti matky, úpravy styku otca s nimi, vo výroku o určení vyživovacej povinnosti výrok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu.

3. Okresný súd uznesením z 9. novembra 2016 zamietol návrh otca s'ťažovateľov na zrušenie neodkladného opatrenia a návrh na nariadenie iného neodkladného opatrenia, v ktorom otec žiadal maloletých zveriť do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Krajský súd uznesením č. k. 10 CoP 18/2017 z 20. apríla 2017 rozhodol o odvolaní otca tak, že potvrdil rozhodnutie okresného súdu.

4. Rozsudkom z 9. septembra 2019 okresný súd po vrátení veci krajským súdom otcovi uložil povinnosť platiť výživné na s'ťažovateľov a nedoplatok na výživnom umožnil otcovi splácať v splátkach. Krajský súd rozsudkom č. k. 10 CoP 4/2020 z 29. októbra 2020 o odvolaní otca rozhodol tak, že zmenil rozsudok okresného súdu a určil otcovi povinnosť platiť výživné na s'ťažovateľov v nižšej sume mesačne. Tento rozsudok krajského súdu napadla matka dovolaním, o ktorom rozhodol dovolací súd tak, že rozsudok krajského súdu z 29. októbra 2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Krajský súd na pojednávaní 23. marca 2023 rozhodol rozsudkom sp. zn. 10 CoP 56/2022 tak, že zmenil rozsudok okresného súdu z 9. septembra a otcovi určil povinnosť platiť výživné na s'ťažovateľku (už dospelú) [REDAKOVANÉ] v sume 130 eur za obdobie od 1. júna 2016 do 31. augusta 2022 a od 1. septembra 2022 v sume 150 eur mesačne, pričom nedoplatok na výživnom neurčil, a na maloletých s'ťažovateľov v sume po 80 eur od 3. novembra 2016 do 31. augusta 2022 a od 1. septembra 2022 v sume po 100 eur mesačne, pričom nedoplatok na výživnom neurčil. Vo zvyšku návrh matky zamietol. Uvedený rozsudok bol právnej zástupkyňi matky doručený 28. apríla 2023, pričom právoplatnosť nadobudol 16. mája 2023.

II. Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli, že okresný súd a krajský súd o výživnom na tri v tom čase maloleté deti s konečnou platnosťou rozhodli až po takmer ôsmich rokoch. Takýto postup všeobecných súdov v otázke výživného na maloleté deti je v príkrom rozpore s ich najlepším záujmom. Krajský súd bezdôvodným znížením výšky výživného na maloleté deti dosiahol stav, že matka musela využiť mimoriadny opravný prostriedok na odstránenie nezákonnosti rozhodovania o určení výšky výživného, čo predĺžilo celé konanie a oddialilo dosiahnutie právoplatného rozhodnutia. Dovolací súd konštatoval nezákonnosť postupu krajského súdu pri posudzovaní zárobkových možností otca a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Krajský súd následne rozsudkom z 23. marca 2023 právoplatne rozhodol tak, že priznal deťom výživné od 1. septembra 2022 v takej výške, ako rozhodol okresný súd rozsudkom z 29. septembra 2016, teda pred 6 a pol rokom. Podľa sťažovateľov krajský súd nikdy nekonal v záujme detí, ale len v záujme otca, v maximálnej možnej miere znižoval rozsah jeho povinnosti vyživovať vlastné deti a 8 rokov tento stav udržiaval. Ani jeho posledné rozhodnutie nezodpovedá kritériám preferencie záujmov maloletých detí.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutých konaniach s poukazom na neprimeranosť celkovej doby rozhodovania.

9. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľov považoval ústavný súd za potrebné zdôrazniť, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Ústavný súd výslovne zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce

ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené zvoleným advokátom (II. ÚS 660/2016, I. ÚS 217/2020).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95). Pri výklade tohto základného práva si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (napr. I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020). Európsky súd pre ľudské práva v zásade posudzuje celkovú dĺžku konania na viacerých stupňoch súdov či orgánov štátnej moci, ale aby to v uvedenom kontexte mohol posúdiť aj ústavný súd, musia byť samotnou ústavnou sťažnosťou napadnuté všetky súde či orgány štátnej správy, ktoré v namietanom konaní participovali. Z petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivý proces a prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „len“ postupom krajského súdu v napadnutých konaniach, čím (jednoznačne) vymedzili aj predmet konania pred ústavným súdom.

11. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a právu na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade krajským súdom) ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (II. ÚS 518/2014, IV. ÚS 632/2018, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018, I. ÚS 265/2022). Okrem toho jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

12. Zo samotnej argumentácie sťažovateľov v ústavnej sťažnosti je zrejmé, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (28. júna 2023) boli napadnuté konania na krajskom súde už právoplatne skončené a objektívne už viac v týchto konaniach pred krajským súdom nemohlo dochádzať k porušeniu nimi označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. V súvislosti s námietkou sťažovateľov na celkovú dĺžku konania a podstatný význam sporu pre nich ústavný súd poznamenáva, že sťažovatelia počas celej dĺžky napadnutých konaní neupozornili krajský súd na vznik zbytočných prietáhov (aspoň to v ústavnej sťažnosti

neformulovali ani iným spôsobom nepreukázali, pozn.) písomnou alebo telefonickou urgenciou vrátane sťažnosti predsedovi krajského súdu.

14. Vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel ústavný súd k záveru, že medzi postupom krajského súdu v napadnutých konaniach a obsahom označeného základného práva neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. V ústavnej sťažnosti sťažovateľov úplne absentuje argumentácia, na základe ktorej možno konštatovať existenciu príčinnej súvislosti medzi rozhodnutiami krajského súdu v napadnutých konaniach a porušením označeného práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovatelia (iba) v petite svojej ústavnej sťažnosti domáhajú. V ústavnej sťažnosti sťažovateľov (kvalifikovane právne zastúpených) nie sú v súvislosti s označeným právom uvedené ani všeobecné vyjadrenia naznačujúce jeho porušenie zo strany krajského súdu.

16. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane uviedol, že je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovalo čo najpresnejší opis skutkového stavu a najmä logickú právnu argumentáciu, na základe ktorej možno konštatovať existenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom, resp. rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a porušením v ústavnej sťažnosti označených práv garantovaných ústavou, resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, ktorého vyslovenia sa sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti domáha (IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 574/2018, II. ÚS 346/2021, II. ÚS 443/2021).

17. Ústavný súd zdôrazňuje, že nedostatok zákonom predpísanej náležitosti, aký vyplýva z podania sťažovateľov, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Túto úlohu plní práve inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, III. ÚS 440/2015, II. ÚS 389/2022).

18. Pretože táto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľov, v ktorej namietajú porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neobsahuje podstatnú náležitosť požadovanú § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde – konkrétne skutkové a právne dôvody, ústavný súd ju odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

19. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. augusta 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu